

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Демчик К.І.

*кандидат педагогічних наук, асистент,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ПРИНЦИПИ ІНТЕГРОВАНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної дошкільної освіти в умовах значних змін у ракурсі входження України у європейський простір, сталася переорієнтація змісту естетичного розвитку та виховання дітей дошкільного віку на розвиток її особистості. Це спонукало ряд науковців (А. Богуш, Г. Беленька, О. Богініч, Н. Гавриш, О. Долинна, Т. Ільченко, О. Коваленко, Г. Лисенко, М. Машовець, О. Низковська, Т. Панасюк, Т. Піроженко, Т. Поніманська, О. Сідельнікова, А. Шевчук, Л. Якименко) до переосмислення змісту Державного стандарту дошкільної освіти України, який відомий педагогам дошкільних навчальних закладів як Базовий компонент дошкільної освіти. Освітня лінія даного нормативного документа «Дитина у світі культури» передбачає «формування почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці» [1, с. 14]. При розв'язанні завдань естетичного розвитку та виховання дошкільників і постає питання поліхудожнього підходу до даної проблеми.

Як стало відомо, сучасні погляди на естетичне виховання дитини передбачають єдність формування естетичного ставлення до світу й художнього розвитку засобами різних видів мистецтва у естетичній діяльності, й образотворчого зокрема.

Провідні вітчизняні науковці О. Долинна, О. Дронова, Л. Масол, І. Ликова, Г. Сухорукова та інші останнім часом все частіше

звертаються до проблеми самоствердження дитини в найбільш значущій для неї сфері поліхудожньої діяльності (образотворчої, музичної, хореографічної, театралізованої). Ними розроблено ряд методів та прийомів організації образотворчої діяльності з позиції інтеграції різних видів мистецтва.

У сучасній вітчизняній педагогічній науці явище інтеграції розглядається як аспект розвитку, пов'язаний із поєднанням частин і елементів, що раніше здавались такими, що неможливо поєднати.

Враховуючи вище сказане, а також у ракурсі розгляду даної проблеми, привернув увагу комплект інтегрованих програм, розроблений творчим колективом під керівництвом Б. Юсова та Л. Савенкової. Програми спрямовані на різнобічний розвиток художньо-образного мислення дітей, виявлені критерії рівня художньої розвиненості, а також визначені педагогічні умови інтегрованого опанування мистецтва.

Окрім згаданих вище програм, важливою для розв'язання проблеми поліхудожнього підходу до естетичного виховання дошкільників засобами різних видів мистецтва є парціальна програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості». Автори програми Р. Борщ та Д. Самойлик серед найголовніших завдань програми виділяють «формування уявлень дітей про різні види мистецтва та їхні характерні особливості, розвиток творчих здібностей і збагачення індивідуального художньо-естетичного досвіду кожної окремої дитини» [4, с. 6-7].

Важливими виявились принципи інтегрованого підходу, акумульовані у даних програмах. Суть першого принципу полягає у понятті поліхудожнього розвитку. Оскільки усі мистецтва (зображувальне мистецтво, музика, мистецтво слова, хореографія, театр, кіно тощо) виступають як явища життя в цілому, то дошкільник може з успіхом проявляти себе в кожному з видів художньої діяльності й творчості.

Другий принцип поліхудожнього підходу підкреслює важливість врахування внутрішніх, образних, духовних зв'язків мистецтв на рівні творчого процесу. При цьому слід враховувати відмінність від звичайних міжпредметних зв'язків чи взаємного ілюстрування одного мистецтва на прикладах інших.

Наступний принцип передбачає врахування географічних, історичних та культуро-генних чинників осмислення творів мистецтва в єдиному культурному руслі. Важливо у ракурсі даного

принципу враховувати нерівномірність розвитку різних видів мистецтва.

Четвертий принцип дещо співзвучний із попереднім, а суть його полягає у врахуванні регіональних, національно-історичних художніх традицій, пов'язаних із місцевістю, матеріальними об'єктами, духовною спрямованістю народу, зв'язку регіональної і світової художніх культур.

Останнім принципом інтегрованого підходу до здійснення естетичного розвитку та естетичного виховання дошкільників є зв'язок мистецтва з науками в єдиному полі творчих проявів людства там, де вони живляться досягненнями один одного, нерідко поєднуючись в одній особі [2, с. 5-6].

Отже, враховуючи подані вище принципи, педагог дошкільного навчального закладу, керуючись ними, може здійснювати виховання дошкільників засобами різних видів мистецтва, не лише розвиваючи особистість дитини, але підсилюючи її спрямованість до того чи іншого виду мистецтва.

Діти дошкільного віку на заняттях з образотворчого мистецтва часто самостійно інтегрують види образотворчої діяльності, що яскраво проявляється у експериментуванні художніми матеріалами та інструментами, а також у процесі опанування способів створення образу й засобів художньої виразності. А тому в інтегрованому творчому процесі дошкільники створюють емоційно-виразні образи, без допомоги дорослого обираючи вид діяльності, матеріали, устаткування та способи прояву творчості [3, с. 2].

Як відомо, у художній діяльності творчі здібності дошкільників формуються на тлі загального розвитку, а також завдяки спеціальному навчанню. І що важливо, художні можливості дітей диференційовані, а про результати їхнього навчання свідчить не лише те, наскільки вміло вони малюють, співають, читають вірші, а й глибина і сила інтересу, ставлення до якості виконання завдання, прагнення і намагання вдосконалювати навички художньої діяльності.

Таким чином, поліпшенню змісту естетичного виховання та естетичного розвитку сприятимуть створені у дошкільних навчальних закладах розвивальні предметні середовища, модернізація засобів і методів роботи з дітьми, спрямованої на розвиток їхнього творчого ставлення до естетичного освоєння дійсності, відображення його у власній творчій діяльності. Реалізувати це все допоможе практикам

дошкільної освіти орієнтація на основні принципи поліхудожнього підходу.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4-19.
2. Ликова І.О. Програма художнього виховання, навчання й розвитку дітей 2-6 років «Кольорові долоньки» / І.О. Ликова. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2007. – 128 с.
3. Масол Л. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій / Л. Масол // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 1. – С. 2–5.
4. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» / Р.М. Борщ, Д.В. Самойлик. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 72 с.

Олійник О.М.

викладач кафедри,

Кам'янець-Подільський національний університет

імені Івана Огієнка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ТЕАТРАЛІЗОВАНИХ ІГОР

Формування творчо активної особистості, що здатна ефективно і нестандартно вирішувати життєві проблеми закладається в дитинстві і є умовою подальшого розвитку людини, її успішної творчої діяльності. Сьогодні триває постійний пошук шляхів творчого зростання дітей з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей та можливостей. Саме тому пріоритетним напрямком сучасної освіти є вивчення та дослідження поняття «творчість», педагогічна підтримка та розвиток дитячої творчості.

Проблема розвитку творчості і творчих здібностей дітей хвилювала в різні часи не тільки відомих педагогів, але й дослідників, мислителів, філософів, науковців. Якщо говорити про творчість дитини, слід наголосити, що діти найчастіше не створюють щось зовсім нове, але створення, відкриття суб'єктивно нового для дитини вже є проявом творчості. Творчість є одним із засобів підвищення